

Leerlingen, het CLB en de integrale jeugdhulpverlening

Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) maken deel uit van de 'Integrale Jeugdhulp'. Integrale Jeugdhulp is de verzamelnaam voor hulp voor jongeren tot 18 jaar in Vlaanderen. De regels in de Integrale jeugdhulp gelden in de CLB-begeleiding. Om ze in onderwijs beter bekend te maken, geven we hieronder een samenvatting.

Behoren tot de Integrale Jeugdhulp:

- Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB)
- Jongeren Advies Centra (JAC)
- Bijzondere jeugdbijstand
- Vertrouwenscentra voor kindermishandeling
- Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg
- Centra voor kinderzorg
- Centra voor Integrale gezinsondersteuning
- Voorzieningen die samenwerken met het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Voor CLB'ers gelden strengere regels dan voor schoolpersoneel, vooral als het gaat over omgaan met gegevens. De vertrouwensband staat centraal. We werken nooit over het hoofd van de leerling en vertrouwelijke informatie behandelen we met de grootste zorg.

Algemene regels

Hulpverlening moet in het belang van de leerling zijn en rekening houden met de context. Dit moet voortdurend in de gaten gehouden worden.

Taal, godsdienst, cultuur, handicap... maken geen verschil in de jeugdhulp.

De meeste rechten zijn voor alle jongeren hetzelfde, ongeacht de leeftijd. Voor 3 rechten maakt de hulpverlening een verschil. Dan hangt het er van af of de leerling wel of niet 'bekwaam' is.

Een bekwame minderjarige mag...

- meestal zelf beslissen of die hulp wil of niet.
- mee beslissen of die een tijdje ergens ander gaat wonen.
- samen met de hulpverlener het eigen dossier inkijken.

(On)bekwame minderjarige?

Voor veel dingen zegt de wet dat jongeren pas 'bekwaam' zijn vanaf hun 18e. Autorijden is daar een voorbeeld van. Voor sommige dingen zijn ze wel al op jongere leeftijd bekwaam. Met een brommer rijden mag vanaf 16 jaar. **Integrale Jeugdhulp ziet de meeste jongeren als bekwaam vanaf 12 jaar.**

- Leerlingen jonger dan 12 jaar kunnen ook bekwaam zijn op voorwaarde dat ze goed kunnen inschatten wat in hun belang is.
- Een leerling ouder dan 12 die zijn eigen belang niet goed kan inschatten is 'niet bekwaam'. De hulpverlener moet dat wel aantonen. Of een leerling wel of niet 'bekwaam' is, kan verschillen van situatie tot situatie en veranderen in de loop der tijd. Het is dus niet zo dat een 'onbekwame' jongere dat ook voor alles is en onbekwaam blijft.

Rechten van de leerling

1. Recht op hulp

Leerlingen die hulp nodig hebben moeten die ook krijgen. Organisaties die hulp verlenen zoals het CLB moeten helpen voor zover ze dat kunnen. Kunnen ze dat niet dan moeten ze informatie geven over waar dat wel kan.

2. Beslissen over hulp

Bekwame minderjarigen mogen meestal zelf beslissen of ze hulp willen of niet. Daarvoor moeten ze uiteraard goed geïnformeerd en nauw betrokken zijn bij de hulpverlening. Leerlingen hebben het recht om een deel van de hulpverlening te weigeren, maar sommige CLB-begeleiding is verplicht: zoals bijvoorbeeld voor leerlingen die te vaak afwezig zijn. Voor de rest kan alleen de jeugdrechter de leerling verplichten om hulp te aanvaarden. Voor niet bekwame leerlingen (doorgaans -12 jarigen) beslissen de ouders.

3. Informatie

Sowieso krijgen leerlingen en ouders informatie over de werking van het CLB bij inschrijving in de school. Komen ze in begeleiding, dan informeert de CLB'er hen op een begrijpelijke manier over wat de CLB-begeleiding precies inhoudt, hoe die zal verlopen en wie daarbij betrokken is. Leerlingen hebben recht op een eerlijk antwoord op hun vragen, tenzij hen dat onnodig zou kwetsen. Leerlingen moeten ook informatie krijgen over hoe het verder loopt als ze geen hulp meer willen.

4. Hulp in alle vertrouwen

Hulpverleners, en dus ook CLB'ers, hebben beroepsgeheim, ook binnen de school. Schoolpersoneel heeft geen beroepsgeheim maar discretieplicht. Iets met de school bespreken kan, op voorwaarde dat de bekwame leerling of de ouder van de onbekwame leerling zijn toestemming geeft. Alleen in geval van gevaar of op vraag van een rechter kan de CLB'er het beroepsgeheim doorbreken. Als de leerling niet bekwaam is, mag een CLB'er met de ouders over de leerling praten. De leerling kan dan wel vragen om iets niet te vertellen aan de ouders. Bij bekwame leerlingen geldt het beroepsgeheim ook tegenover de ouders. Maar soms is het gewoon beter om iets met de ouders te bespreken. De leerling kan daarom afspreken met de CLB'er om dat te doen. Alleen met de toestemming van de leerling zal dat ook gebeuren.

5. Respect voor het gezin

Hulpverleners moeten respect hebben voor het gezinsleven van de leerling. Ouders hebben daarom recht op hulp bij de opvoeding van hun kind(eren). Soms is het beter dat de leerling niet langer bij de ouders blijft wonen. Bekwame minderjarigen mogen daar mee over beslissen. Alleen een jeugdrechter kan een leerling verplichten om (een tijdje) ergens anders te gaan wonen. Ouders hebben dan bezoekrecht, tenzij de jeugdrechter dat verbiedt.

6. Inspraak

Leerlingen hebben inspraak. Ze mogen dus altijd zeggen wat ze denken en hoe ze zich voelen bij de hulpverlening. Bij beslissingen moet daar zoveel mogelijk rekening mee gehouden worden.

Ouders

Ouders hebben 'ouderlijk gezag' tot de leerling 18 is. Dat maakt ze verantwoordelijk voor de leerling. Daarom mogen ze belangrijke beslissingen nemen over opvoeding, inschrijving op school, vaccinaties, woonplaats, opleiding, vrije tijd enz. Toch is het niet vanzelfsprekend dat de ouders betrokken worden. Voor bekwame minderjarigen, kan dit enkel mits instemming van de leerling. Het is een belangrijk aandachtspunt dat best snel met de leerling besproken wordt.

7. Dossier

Voor iedereen die aanklopt bij hulpverlening wordt er een dossier aangemaakt. Daar komt alles in wat te maken heeft met die hulpverlening. Zijn daar gegevens over gezondheid bij, dan worden die apart bijgehouden. Leerlingen mogen zelf gegevens laten toevoegen of verbeteren. Ze kunnen ook vragen om gegevens niet op te nemen, op voorwaarde dat daar een ernstige reden voor bestaat. Het mag niet gaan om gegevens die erg belangrijk zijn voor de begeleiding of die het CLB verplicht in het dossier moet opnemen, zoals gegevens uit de medische onderzoeken en leerplichtbegeleiding. Zoiets gebeurt altijd in overleg met de hulpverlener.

Recht op inzage

Ouders van niet bekwame leerlingen en bekwame minderjarigen mogen in principe het dossier inkijken. Dat gebeurt altijd met een gesprek om uitleg te geven. Het recht op inzage geldt niet altijd en ook niet voor het volledige dossier. Ze mogen een kopie vragen van de gegevens die ze mogen inkijken. De kopie is erg vertrouwelijk en mag nergens anders voor dienen dan jeugdhulp. Bijvoorbeeld als de ouders scheiden mag een kopie van het dossier niet gebruikt worden. Voor gegevens over de gezondheid ligt het anders. Die kunnen bekwame leerlingen en ouders inkijken in overleg met de arts.

Wat mag de leerling niet inkijken? Informatie...

- die bezorgd is door iemand anders die dat vertrouwelijk wil houden: bijvoorbeeld vertrouwelijke informatie die op een klassenraad werd meegedeeld.
- over iemand anders, waar hij niet mee samenwoont;
- die de leerling zou kunnen schaden of in de war brengen;
- in documenten bestemd voor het gerecht.

8. Vertrouwenspersoon

Leerlingen hebben recht op een vertrouwenspersoon. Dat mag niet eender wie zijn: de vertrouwenspersoon moet ouder zijn dan 18 jaar, mag niet betrokken zijn bij de hulp die de leerling krijgt en moet aangeduid zijn door de leerling zelf. De vertrouwenspersoon heeft het recht om het dossier in te kijken. Belangrijk om weten: behoort de vertrouwenspersoon tot de school van de leerling, dan geldt ook voor die persoon het beroepsgeheim.